

V. Abdank - Abžoltovská MALÁ SÁGA VELKÉ RODINY

Snahou našeho Zpravodaje je nejen informovat členy Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel o nejdůležitějších událostech v nynějším životě ruských Čechů doma, - v CSFR, ale nezapomíná ani na ty, kdo se v šedesátých letech minulého století vystěhovali z různých důvodů do Ruska, a jejichž potomci se po stu letech do staré vlasti vrátili a ještě se vrací. Bylo mezi nimi dost významných osobností, na které by se vskutku zapomenout nemělo.

Byl to kupříkladu učitel a spisovatel František Doubrava, nar. roku 1822 v Bochovicích, který se ve značné míře podílel na zakládání českých osad na Rusi, redaktor Švihovský, Dr. V. Vondrák, kyjevský továrník J. Jindříšek, kyjevský hoteliér J. Mencl a jiní.

Mezi nimi byl i Václav Klich.

Praděd Klichů, Karel Klich, pocházel z městečka Bavorova, polit. okres Písek, soudní okres Vodňany. Byl majitelem punčochářské živnosti a nájemcem statku u Sv. Vojtěcha. Rodině se vedlo dobře, ale z jejich osmi dětí bylo šest synů a ti nechtěli sloužit 11 let rakouskému císaři Františku Josefovi v jeho armádě, proto se vystěhovali do Ruska, stejně jako mnoho českých rodin v té době. Usadili se v nově založené české osadě Semiduby na Volyni. Václavovi nebylo ještě 13 let, narodil se 23.9.1859 v Bavorově. Když se v pivovaru v Semidubech vyučil sladovníkem, odjel jako osmnáctiletý do Čech, aby tu doplnil své sládkovské znalosti. Provandroval dle tehdejšího zvyku téměř celé Čechy, Moravu a Halič, potom i téměř celé Rusko včetně Sibíře a vrátil se jako zkušený sládek s bohatou praxí. V roce 1895 se oženil s Růžnou Polákovou, narozenou v Hlinsku, dcerou Jana Poláka, majitele pivovaru na Olšance. Usadili se v Polonném, kde jim Růženin bratr Václav Polák pronajal svůj strojní pivovar s tím, že nájemné budou splácet, až se zavedou. Začínali doslova z ničeho, neměli ani nejnútnejší domácí zařízení, přivezli si jen ranec peřin (manželčina výbava), na nich spali na zemi. Věno, na tu dobu značné, jí měl vyplatit její bratr Václav Polák, jenž převzal po svém otci olšanský pivovar. Obchody šly dobře a Václav Klich od Poláka olšanský pivovar brzy koupil. Svou energií a poctivostí si získal všeobecnou vážnost a důvěru nejen českých osadníků, ale i obchodních kruhů. Všichni mu věřili na slovo a

nikdy od něho nežádali stvrzenku ani jiný doklad. V roce 1911 přenechal Václav Klich polovičku polonského pivovaru svému příbuznému K.A. Karminovi, od V. Poláka koupil olšanský pivovar se vším, co k němu patřilo a přestěhoval se tam s rodinou natrvalo. K pivovaru patřily, mimo obytných a hospodářských budov obrovské sklepy a ledárny, sladovny, sušárna chmele, bednárna, něco polí, rozlehlé louky a rybník, továrna na jemný porcelán, vodní mlýn. Zkušenosti získané při zájezdech do Čech na hospodářské výstavy uplatňoval Václav Klich později na svých statcích. Objednával nejmodernější hospodářské stroje, kupoval z Čech a z Hané semena, kultivoval je a měl tak ječmen výborné kvality, byl o něj zájem na mnoha místech v Rusku. V té době pronajal Václav Klich od hraběte Potockého tři dvory (Smoldarjov), k nimž patřily 3 000 desjatín polí, ale po třech letech nájem zrušil a koupil velkostatek - panské sídlo Seličevo u Berezdova, k němuž patřily lány polí, luk a lesa a mimo jiné i hřebčinec s 500 koňmi, z nichž bylo 9 chovných, každý v ceně 10 000 rublů - přepočítáno na naše předválečné koruny stál půl milionu jeden (byli dodáni z proslulého hřebčince strýce cara Mikuláše II). Na prahu revoluce v roce 1917 koupil Václav Klich zámek Alexandrovku u Novohradu Volynského, (dnešní Zvjahel). Byla tu řada přepychově zařízených pokojů, zimní zahrada, rozsáhlá květinová zahrada s tisíci keřů růží a jiných vzácných květin, s besídkami a fontánami, přes 20 desjatín ovocného sadu a jezero obklopené parkem se vzácnými okrasnými stromy. Václav Klich měl v úmyslu zřídit tu vzornou hospodářskou školu pro syny českých rolníků na Volyni. Měl již podrobně vypracovaný plán, ale vše zmařila občanská válka.

Mužiky, držené až dosud v naprosté nevědomosti, zajímalo zpočátku jen Leninovo heslo: "Kradte nakradené". Nastaly pogromy.

Lidé se vrhali na usedlosti statkářů a pokud jejich majitelé nestačili uprchnout, většinou jen s holýma rukama, pobili je a jejich majetek a sídla vydrancovali. Odnegli, co se odnést dalo, rozebrali si dobytek. Ani pohádkově krásná Alexandrovka nezůstala ušetřena, zařízení zámku bylo úplně zničeno, z nábytku ztrhány drahé potahy, koberce rozstříhány na malé kousky, z klavíru vytrhány klávesy a struny, knihovna rozmetána, vypáčeny

V á c l a v K l i c h

dokonce bronzové kliky a zničeno elektrické vedení. Skleníky a zahrady zpuštěny. Úplný obraz zkázy. Olšanku zachránilo jen to, že obyvatelé okolních vesnic žili s Čechy vždy družně a mnozí u zámožnějších českých sedláků a především v pivovaru pracovali a byli za svou práci dobře odměňováni.

Pokračování příště

OZNÁMENÍ

Dosavadní redaktor Zpravodaje, jak sděluje na str.4, se vzdal funkce. Prosíme proto, abyste posílali všechny svoje příspěvky

d o č a s n ě n a a d r e s u :

Ing Václav PETŘÍČEK, Csc,
106 00 Praha 10,
Malinová 19,
telefon 7550149.

V současné době se snažíme vytvořit dělnou redakční radu, která by zpracovala obsahové zaměření jednotlivých čísel Zpravodaje a jeho ediční plán pro tento rok. Za této situace nemůžeme zatím potvrdit původní příslib, že v roce 1992 vyjde celkem 9 čísel Zpravodaje.

Zádáme však všechny, kteří stejně jako podepsaní, nechtějí připustit zánik Zpravodaje (a v důsledku toho pravděpodobně i zánik Sdružení) a dovedou pomoci buď jako autoři článků, zpráv nebo konkrétními návrhy, aby se ihned přihlásili ke spolupráci na výše uvedené adrese.

Václav Petříček a Jiří Hofman

V Abduk - Abžoltovská MALÁ SÁGA VELKÉ RODINY

Pekračovíni.

Se svou vlastní i rodištěm Bavorovem byl Václav Klich v neustalém spojení. Zasilal do Čech při různých příležitostech značné peněžité částky, prováděl sbírky a značnou sumou sám přispěl na Národní divadlo v Praze, podporoval Matici školskou, propagoval české školy a jako člen spolku Komenského měl velké zásluhy na zřízení Komenského české školy v Kyjevě, kterou štědře podporoval. Nezapomínal ani na Sokol. Založil český peněžní ústav, který se stal základnou finančního osamostatnění českých legií, měl velké zásluhy na založení České družiny v r. 1914 a štědře ji podporoval. (Pamatují se, že věnoval na její výzbroj 300 000 zlatých rublů, ale nepřál si, aby se dar zveřejnil, považoval to za samozřejmou povinnost Čecha). Byl přítomen na poradě T.G. Masaryka s představiteli volynských Čechů v Kyjevě. Porada se konala v Meandrově českém hotelu Praha. Zúčastnil se slavnosti kladení základního kamene pomníku mistra Jana Husa. Nechyběl při žádném obchodním ani kulturním podniku ruských Čechů. Tak třeba celodenní cesta vlakem do Kyjeva na koncert Jana Kubelika byla pro manžele Klichovi samozřejmostí. Při zájezdu sboru Moravských učitelů do Ruska patřili k těm, kdo je získali pro vystoupení v Kyjevě a přispěli značnou částkou na velkolepé pohoštění a ubytování členů sboru. Nevynechal snad ani jeden český kulturní podnik, ať se konal kdekoliv v Rusku.

V roce 1921, když Ukrajina obsadila až po Kyjev Poláci, odjeli manželé Klichovi do Prahy na první Vseskolský slet, ale vrátit se na Olšanku už nemohli. Poláci byli na emigraci vyklidit, byl to panický útek. Hranice byly uzavřeny a Klichovi byli nuceni zůstat v Polsku. Václav Klich byl nějakou dobu sládkem v pivovaru v Křemenci, potom v Mordech, kde uvedl do chodu pivovar hraběte Przewalského a pak tři roky spravoval hospodářství Skodových závodů v Babíně u Rovna. Jeho manželka si založila jidelnu. Vzala si k ruce tamní české děvče a věřily pro zaměstnance. Do Prahy manželé Klichovi přišli v r. 1924, když se k nim dostaly i děti - přešly ilegálně hranice. Jen dva starší synové přijeli s Českými legiemi. Václav Klich se setkal v Praze s kamarádem z dětství Josefem Mencelem a najali společně restauraci Harmonii v Praze na Vinohradech. Byla to Ruská restaurace, zaměstnanci byli převážně ruští emigranti a vařila se téměř výlučně ruská jídla. Při restauraci si paní Klichová s jednou se svých dcer zřídila mlékárnu, která výborně prosperovala, ale návštěvníci, většinou ruští emigranti, si tu kupovali na dluh a když už byl příliš velký, zmizeli bez placení, takže bylo nutno tento malý podnik nakonec se ztrátou zavřít...

Při Sdružení Čechů a Slováků z Ruska, které se po válce ustavilo v Praze, byla založena zemědělská odbočka a Václav Klich na sebe vzal značnou část starostí při získání pozemků k založení kolonie pro ně. V roce 1928 byl pozemek získán při maďarské obci Kőbölkut, dnešní Gbelce u Parkáně. A Klichovi začali znovu z ničeho, jako začínali po svatbě. Ale i zde se osvědčil český um a dovednost a za krátkou dobu tam stálo na 30 vesměs moderních výstavných domků s hospodářskými budovami, zahradami, vinicemi a úrodnými poli kolem. První léta byla těžká. Splátky za půdu byly vysoké, ale kolonisté žili družně, vzájemně si pomáhali a brzy se jim vedlo slušně. Společenský život tu byl bohatý. Až přišel rok 1938. Tuto část Slovenska okupovali Maďaři a ti se k Čechům nechovali přátelsky. Několik kolonistů zabili, ostatní, celé rodiny, odvezli na hranice, kde je předali českým úřadům. Vzít si nesměli zloha nic. Toho se však Václav Klich už nedožil. Suché větrné podněbí mu nesevědělo, těžce onemocněl astmatem a zemřel po velkém utrpení 14.4.1931 v Kőbölkutě, kde byl pohřben. V roce 1949 byl exhumován a jeho popel odpočívá, dle jeho přání, na Olšanských hřbitovech v jeho milované Praze.

Manžele Klichovi měli čtyři syny a tři dcery. Všichni se narodili na Ukrajině. Synové žili se svým českým vychovatelem v Romnech v bytě za tím účelem najatém, později v Kyjevě, kde chodili do české školy. Nejstarší Otakar (nar. 10.5.1896) se po maturitě na reálce zapsal na vysokou školu technickou v Kyjevě - obor strojní inženýr. Byl ve druhém ročníku, když vypukla první světová

válka (1914). V Kyjevě byla založena Česká družina z dobrovolníků Čechů a Slováků žijících v Rusku a Otakar se do ní přihlásil mezi prvními. Česká družina byla přidělena k ruské II. armádě, jejím velitelem byl Radko Dmitrijev, který rozhodl, aby příslušníci České družiny konali službu rozvědky. Byla jim svěřena kontrola nad ruskými rozvědky. Otakar byl brzy vyznamenán křížem Sv. Jiří (Georgijevkij Krest). Bratři Klichovi - Otakar a Jaroslav - jejich bratranec Michal Klich z Jalty a Otakarův spolužák Václav Kašpar tvořili po celou válku nerozlučnou partu. Nad nimi drželi ochrannou ruku značně starší spolubojovníci sládek Kraft z Rostova a pozdější generál Syrový (dohovala se fotografie). Česká družina se zúčastnila bojů na Západní a Jihozápadní frontě, v Haliči, v Karpatech i Pínských bažinách v Bělorusku a obzvláště se vyznamenala v památné bitvě u Zborova.

Bitva u Zborova (2.7.1917) měla, jak známo, značný význam pro budoucí československý stát. V ten den měla být zahájena velká ofenziva pod vedením Kerenského, plánoval se nástup na celé Jihozápadní frontě. Česká jednotka měla hrát jen pomocnou úlohu, ale ruské pluky odmítly jít do útoku. Nastoupili tedy Češi a Slováci, dobyli tak třetí tzv. nedobytné rakouské pozice, ve kterých byl nápis: "Kdo tyto pozice dobude, zničí Rakousko". Naši muži je dobyli a dokázali tak, že umějí bojovat. Tato bitva vešla do dějin, proslavila naše legie ve světě. Bojovalo v ní 5 608 vojáků, padlo jich přes 200, zraněno bylo na 700. Mezi padlými byl i Václav Nejedlý, synovec V. Klicha a několik chlapců z Olšanky.

Zpráva o velké bitvě u Zborova se stala známou po celém světě a budoucí prezident T.G. Masaryk a Dr. E. Beneš měli tak možnost přesvědčit svět o správném požadavku Čechů a Slováků na samostatný stát. Za okupace ani za vlády komunistů se o tom nesmělo ani mluvit. I Hašlerova známá písnička "Hoši od Zborova" byla zakázána.

Těto bitvy se již Otakar Klich neúčastnil, byl poslán do vojenské dělostřelecké akademie v Moskvě. Slavnostního vyřazení důstojníků této akademie se zúčastnil car Mikuláš II. a vyznamenal Otakara Klicha - jediného Čecha - podáním ruky a uznalým "Moloděc". Potom byl Otakar Klich poslán na rumunskou frontu v hodnosti poručíka. Po demobilizaci se vrátil do Kyjeva, ale vypukla občanská válka, na Ukrajině se střídaly vlády, byl tu nepopsatelný zmatek a na školách se téměř nevyučovalo. Za vlády Petljury byl Otakar mobilizován a jezdil jako dělostřelecký důstojník několik měsíců na lokomotivě obrněného vlaku. Po obsazení Ukrajiny Němci se ruští Češi, včetně legionářů, seskupili v Kyjevě do Naddněprovske Československé družiny a vymohli si povolení k odjezdu do vlasti. Bratři Klichovi byli mezi nimi. V Československu byl Otakar Klich přidělen ke 4. dělostřeleckému pluku v Josefově a povýšen na nadporučíka v záloze. Dostává vyznamenání - CSL válečný kříž a revoluční spojeneckou medaili. Prostředky na studii nebyly a tak po několika příležitostných zaměstnáních absolvoval obchodní kurs a stal se disponentem sy BOHEMIA. Ihned vstoupil do pražského Sokola (COS), jehož byl členem od r. 1912 už v Kyjevě. Zastával tu postupně různé funkce a v r. 1929 byl zvolen náčelníkem Zupy Pražské Scheinerovy. Byl členem i ruského Sokola v Praze. Za okupace pracoval v sokolském odbojovém hnutí s dr. Aug. Pechlátěm, náčelníkem Obce sokolské (spolupráce Sokola s armádou - generálové Bílý a Vojta). Po zatčení dr. Pechláta se ustavila čtyřčlenná sokolská rada Jindra: dr. Hřebík, prof. Vaněk, Ant. Benda a Otakar Klich. Za stanného práva v září 1941 byli dr. Pechlát a generálové Bílý a Vojta popraveni a vedoucím ilegální organizace Jindra se stal O. Klich pod krycím jménem Podlipný. Byl spojkou mezi sokolstvem a armádou v Čechách. (Píše o tom ve svých Pamětech i profesor Cerný). Kromě samostatné aktivní odbojové činnosti se snažil O. Klich zachránit co nejvíce ze sokolského majetku. Uskutečnil převod vkladů v úhrnné částce 300 000 Kčs do Občanské záložny v Krči, na vklady s krycími jmény, a z těchto peněz se podporovaly rodiny perzekvovaných a pod. Dne 8.10.1941 byl O. Klich zatčen jako "Sokol Ausschuss - Deutsch -

feindlich Verhalten", vězněn zprvu v Terezíně, ale brzy byl převezen do koncentračního tábora v Osvětimi. Těch několik málo jeho spoluvězňů, kteří hrůzy tohoto tábora přežili, vyprávělo, jak statečně všechny útrapy snášel, nepokořil se a povzbuzoval klesající. "My to vydržíme, jsme přece čeští Sokolové". Nevydržel. Dne 18.4.1942 týraní podlehl. V roce 1946 mu byl prezidentem Edvardem Benešem v uznání bojových zásluh udělen Válečný kříž 1939 in memoriam.

Jedním z důkazů o činnosti O. Klicha v ilegálním boji proti německým okupantům je i výňatek z originálu obžaloby vrchního státního zástupce u Lidového soudního dvora v Berlíně ze dne 22.6.1943 proti nástupcům Otakara Klicha, t.j. již zemřelého v Osvětimi (8.4.1942) v ilegální sokolské organizaci Jindra a to: Benešovi, Modroví, popravenému v r. 1945 a R. Dudkovi odsouzenému na 5 let žaláře, který se vrátil.

Dokončení příště.

pokračování ze str. 1

Kromě minulosti probírala se také budoucnost, mluvilo se o možnostech dalších zájezdů do našich rodišť, o úloze a možnostech Čechů z Volyně jako propagátorů a zprostředkovatelů kulturní, hospodářské a obchodní spolupráce mezi Ukrajinou a Českou republikou apod. Předseda oblastního výboru informoval přítomné také o tom, že v obcích, kde jsou Češi, se bude zavádět od první třídy vyučování češtiny. K tomu by ovšem potřebovali nutně české slabikáře a další učebnice.

Zájezd, kromě účasti našich krajanů na pietní vzpomínce malínských obětí a potěšení z návštěv rodišť, znovu dokázal, že slušní a objektivně myslící lidé si přínosu Čechů na Volyni váží a že široká brázda vyoraná našimi předky na Volyni, jak ji symbolicky vyjadřuje emblém našeho Sdružení, je opravdu dosud výrazně znatelná. Proč někteří z nás, i když mohou pracovat, ji nechávají zarůstat travou a býlím lhostejnosti?

Občané z Českého Malína, kteří se zázkramem zachránili, se usídlili po repatriaci na šumpersku v obci Frankstadt. Celé dva roky trvalo než byla obec přejmenovaná na Nový Malín. V letech 1947-48 byl ze sbírek vybudován u kostela památník, u kterého se po léta konaly pietní vzpomínky. Památník je zapsán v seznamech chráněných památek a nezapomnělo se tehdy ani na prastarý zvyk zasadit v obci památní stromy. Později byl postaven památník okázalejší. Místním orgánům před letošní skromnou pietní vzpomínkou však vznikla poněkud neobvyklá starost: nový památník byl postaven na soukromém a nikoliv na obecním pozemku. Proto obecní zastupitelstvo spolu s majitelkou pozemku hledá řešení, které by bylo spravedlivé a přitom nepoškodilo památku nevinných malínských obětí.

Připomeňme si, že v příštím roce uplyne rovných padesát let ode dne, kdy se udála malínská tragedie. Volynská veřejnost se jistě na toto varující výročí patřičně připraví.

Redakce

V. Abdak - Abžoltovská

MALÁ SÁGA VELKÉ RODINY

Dokončení.

Manželka O. Klicha Karolina, pocházela z rodiny známého zaníceného Sokola a vlastence Josefa Mareše a sama byla činnou Sokolkou. Těžce nesla manželovu ztrátu a když jí po válce po mnoha šikanování dokonce násilně vystěhovali z jejího moderního bytu do miniaturní pavlačové místnosti IV. kategorie spáchala 7.2.1957 sebevraždu.

Druhý syn Václava Klicha Jaroslav Klich nar.13.10.1898 vstoupil rovněž mezi prvními do České družiny. Odešel z 5.třídy reálky - bylo mu patnáct let a byl nejmladším starodružiníkem (teprve později přibyl ještě o něco mladší). Strávil na frontě celé tři roky. Zúčastnil se památné bitvy u Zborova. Po válce složil maturitu na vyšší průmyslové škole v Praze a sloužil pak jako zbrojní důstojník v čsl.armádě u technické zbrojní služby dělostřelectva. Při tom studoval zpěv, vystupoval na koncertech a v rozhlase (lyrický tenor barytonální). V roce 1949 byl poslán do důchodu. Důvod: Nevyhovuje podmínkám. Byl vystěhován z bytu na odlehlou faru v Chotěborkách u Jaroměře. Dne 5.10.1985 zemřel ve Vlašimi.

Nejmladší syn Václava Klicha Jiří Klich (nar.6.2.1905) byl zaměstnán jako sladovník v pivovaru v Praze-Nuslích, odkud

ho vedení pivovaru poslalo na dva roky na praxi do pivovaru ve Filippeville v Alžírsku. Potom byl podsládkem v Marseille a tam ho zastihl začátek druhé světové války. Vstoupil ihned dobrovolně do francouzské armády, brzy však přešel do armády československé v Agde. Zúčastnil se i těžkých bojů na Marně. Po skončení války se vrátil s francouzskou manželkou a synky do vlasti a nastoupil opět do zaměstnání v pivovaru v Praze-Nuslích. Měl nádherný hlas (bas-baryton) a nějaký čas studoval v Pivodově pěvecké škole v Praze, kde mu předpovídali budoucnost Šaljapina, ale na systematické studium nebylo peněz.

Usídlil se s rodinou v Rostokách u Prahy, kde 15. 3. 1987 náhle zemřel.

Dcery měli Václav a Růžena Klichovi tři: nejstarší Libuše se narodila v Olšance v roce 1903, prostřední Vlasta v Čudnově Volyňském v roce 1904 a nejmladší Božena se narodila v roce 1907 v Polonném.

Již roky jejich narození svědčí o tom, že dospívaly v letech největších převratů a zmatků, které poznamenaly celý jejich další život. Osudy každé z nich by mohly posloužit jako námět pro román. Dobrodružnými cestami se v letech 1923-24 dostávaly do Čech, snažily se pak dokončit svá

středo a vysokoškolská studia za podpory mnoha dobrých lidí. Snažily se uplatnit své vlohy a najít své místo v životě.

Libuše se v roce 1939 provdala za ing. Michala Vasiljeviče Salnikova, ruského šlechtice emigranta. Vystudovala na Univerzitě Karlově obor ukrajinského jazyka a literatury. Živit se však musela všelijak, včetně výroby textilních loutek. Zemřela v roce 1984 v Praze.

Vlasta vystudovala na Univerzitě Karlově obor srovnávací slovanské literatury. Provádala se za polského šlechtice Alexandra Abdank-Abžoltovského. Pracovala nejprve v různých oborech, později se věnovala především překladatelské činnosti z ukrajinštiny a tuto záslužnou činnost koná dodnes.

Božena se podle rodinné tradice věnovala zemědělství a zahradnictví. Spolu se svým mužem Václavem Radou hospodařili nejdříve na Slovensku a když je v roce 1938 Maďaři vyhnali, najali si hospodářství v Čechách. Zemřela v roce 1984 u své dcery Jiřiny v Chotěboři.

Končíme malou ságu velké rodiny Klichů. Jejich potomci žijí v Čechách i jinde ve světě. Kolik takových ság by bylo možno napsat o některých dalších volyňských rodech??